

KeMLIB

A dorogi kistérség könyvtárai a statisztikai adatok tükrében

A KeMLIB el z , 9. számában mutattam be a Tatabányai Többcélú Kistérségi Társulás kilenc települési könyvtárát, legalábbis azt az „arcukat”, melyet a 2010. évi tevékenységüket tükröz statisztikai számok mutattak.

A visszajelzések arra biztattak, hogy végezzem el a Komárom-Esztergom megyében m köd kistérségi társulások könyvtárainak elemzését, így a sort most a Dorogi Többcélú Kistérségi Társulás települési könyvtáraival folytatom.

Ugyanazon változók mentén vizsgáltam a dorogi kistérség könyvtárait is, mint amelyeket a tatabányai esetében vettem górcs alá. Ez lehet séget ad a párhuzamok keresésére, ugyanakkor óva intenék a két kistérség könyvtárainak „szigorú” egybevetését l, mert az összehasonlítandó területek könyvtárai eltér adottságok, gazdasági-, társadalmi-, kulturális viszonyrendszerek között tevékenykednek, s ennek figyelmen kívül hagyása torz következtetések levonását eredményezheti. Javaslom, hogy maradjunk csak meg a statisztikai számok tükrözte pusztá tényeknél!

A vizsgált kistérség könyvtárainak a dorogi Arany János Városi Könyvtár nyújt módszertani segítséget, melyre összesen 10 községi könyvtár számíthat:

1. Erkel Ferenc Kultúrotthon Könyvtára (Annayölgy)
2. Bajna Községi Könyvtár
3. Csolnok Községi Könyvtár
4. Községi Könyvtár Dág
5. Községi Könyvtár Epöl
6. Közm vel dési és Iskolai Könyvtár Kesztlc
7. Máriaalom Iskolai és Községi Könyvtár
8. Bányász M vel dési Ház Könyvtára (Sárisáp)
9. Bányász Kultúrotthon Könyvtára (Tokodaltáró)
10. Községi Könyvtár Úny

Ami a könyvtárak alapadatait illeti, a KSH 2009-es adatait figyelembe véve, a kistérségben a lakosság száma összesen 17.738 f volt, tehát ennyi a könyvtárak által szolgáló közösség száma. A legnagyobb lélekszámú település Csolnok 3.323 lakossal, a legkisebb a 622 lakosú Epöl.

A könyvtárak teljes alapterülete átlagosan 65 m²-es. Tokodaltáró büszkélkedhet a legnagyobb alapterület könyvtárral (110 m²), míg Máriaalom „zsebkönyvtára” 26 m²-en m ködik.

Egy héten átlagosan 4 napon tartanak nyitva a könyvtárak, átlag 13 órában. Kiemelkedik Tokodaltáró könyvtára, mely heti 40 órában várja az olvasókat, míg Annayölgy, Dág, Epöl és Úny könyvtárai heti 6 órában kereshet k fel.

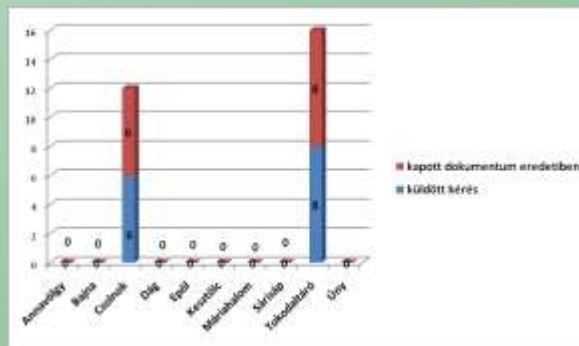
2010-ben átlagosan 159 napon álltak az olvasók rendelkezésére a dorogi kistérség községi könyvtárai.

A következ csokorba a könyvtári szolgáltatások adatait gy jöttem össze:

1. Kölcsönzés

Könyvet mind a 10 könyvtárban kölcsönözhetnek az olvasók, de csak 5-ben van lehet ség id szak kiadványok helyben kölcsönzésére (Bajna, Dág, Kesztlc, Máriaalom, Tokodaltáró). Audiovizuális dokumentumokat Csolnokon és Dágon találnak az olvasók, Bajna és Sárisáp viszont elektronikus dokumentumokkal is szolgál. Egyik könyvtár sem tudja felvállalni a házhozszállítás szolgáltatását, viszont Dág kivételével elvileg mindenütt élhetnének az olvasók a könyvtárközi kölcsönzés lehet ségével. Lássuk, mit mutat err la diagram!

Könyvtárközi kölcsönzés dokumentumszáma a dorogi kistérség könyvtáraiban (2011)

Csolnok és Tokodaltáró kivételével egyik könyvtárnál sem jelentkezett igény a könyvtárközi kölcsönzésre.

2. Közvetlen helyben használat

Úny kivételével mindegyik községi könyvtár rendelkezik olvasóteremmel. 5 könyvtárban id szak kiadványok olvasgatásával is id zhetnek a látogatók (Bajna, Dág, Kesztlc, Máriaalom, Tokodaltáró).

3. Információs szolgáltatás

Irodalomkutatást csak Csolnok könyvtára jelentett szolgáltatásai között a 2010. évben. 1 könyvtár rendelkezik cédulakatalógussal, és Annayölgy kivételével valamennyi kistérségi könyvtár állománya elektronikus katalógussal van feldolgozva, ami nagymértékben segíti a könyvtárosok

munkáját.

4. Rendezvények

A 2010-es évben a dorogi kistérség könyvtárai közül Bajna rendezett kiállítást, melyen 118 f vett részt. Más rendezvénynek is otthont adtak a könyvtárak: Bajnáan 17 használó-képzéssel kapcsolatos program zajlott a múlt évben, 207 érdeklő résztvevővel. Csolnok 1, míg Dág és Sárísáp 2-2 egyéb rendezvényt szervezett, összesen 132 érdeklővel.

5. Számítógép-használat

Öröndetes, hogy kilenc kistérségi könyvtárban internetezhetnek az olvasók, melyek közül 5 az Office-programok használatára is lehet segítséget biztosítani. Egyedül Úny településen nem megoldott a nyilvános internet-, és számítógép-használat.

6. Távközponttal egyetlen könyvtár sem foglalkozik.

7. Bajna, Csolnok, Keszthely, Máriahalom és Tokodaltáró könyvtárainak szolgáltatásai között szerepel a kistérségben a fénymásolás.

Első ránézésre is látszik, hogy a községekben általában az állandó könyvtártagok regisztrálnak évről évre. Kimagasló az új tagok aránya Tokodaltárón és Csolnokon.

A dorogi kistérség könyvtárai tavaly 1071 könyvtártaggal büszkélkedhettek összesen, s ebből 2010-ben iratkozott be elször, - vagy legalábbis minimum egy év felfüggesztett tagsági viszony után - 225 fő.

Regisztrált könyvtárhasználók korcsoportok szerinti bontásban (2010)

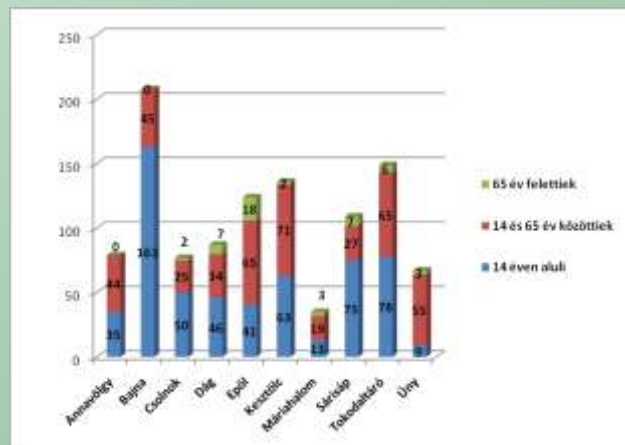
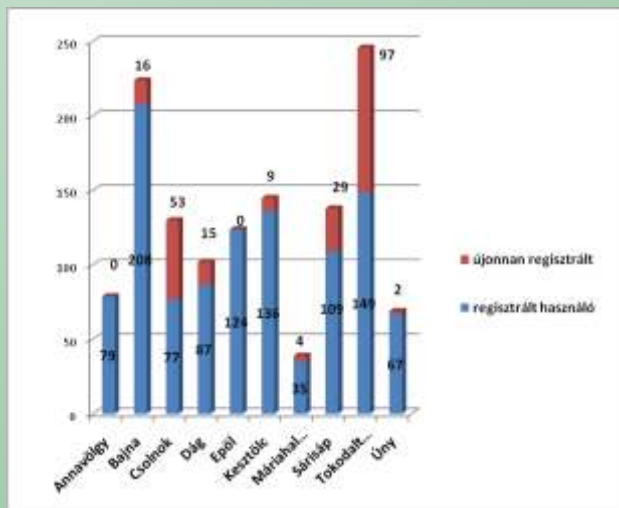
A dorogi kistérség könyvtárait jórészt 65 év alatti olvasók keresik fel. Arányaiban a legtöbb gyermekolvasó Bajnáan van, de a gyermekolvasók vannak a többségben Csolnok, Dág, Sárísáp és Tokodaltáró könyvtárainban is. Epölön van a könyvtári tagok között a legtöbb 65 év feletti olvasó, Úny községben viszont a 14 és 65 év közöttiek vannak felülreprezentálva.

Könyvtárhasználat

Ahogy a tatabányai kistérség könyvtárai esetében is tettem, úgy most is három adatcsoport alapján próbálom megrajzolni a dorogi kistérségben élő könyvtárhasználatát:

1. a 2010-ben regisztrált olvasók száma, s ezen belül a 2009-ben tagsággal nem rendelkező, úgynevezett újonnan regisztráltak száma;
2. a közvetlenül a könyvtárban használt és a kölcsönzött dokumentumok száma és aránya;
3. a könyvtárt személyesen használók száma és az internethasználat gyakorisága.

Regisztrált könyvtárhasználók (2010)

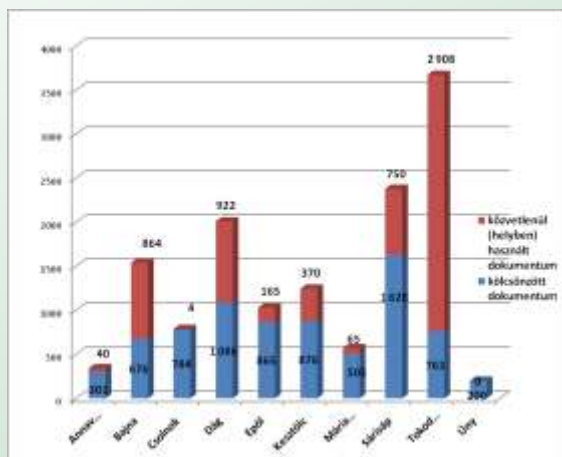
Dokumentum-használat (db) 2010

Nagyban segítheti a könyvtáros kollégákat akár az állomány-gyarapítási szempontok megválasztásakor, akár a könyvtár berendezésekor, a nyitva tartási idő meghatározásakor az olvasók könyvtárhasználati szokásainak ismerete.

Az alábbi diagram alapján megállapítható, hogy Tokodaltárón első sorban a könyvtárban szeretnek böngészni, helyben kölcsönzött dokumentumokat olvasgatni a látogatók.

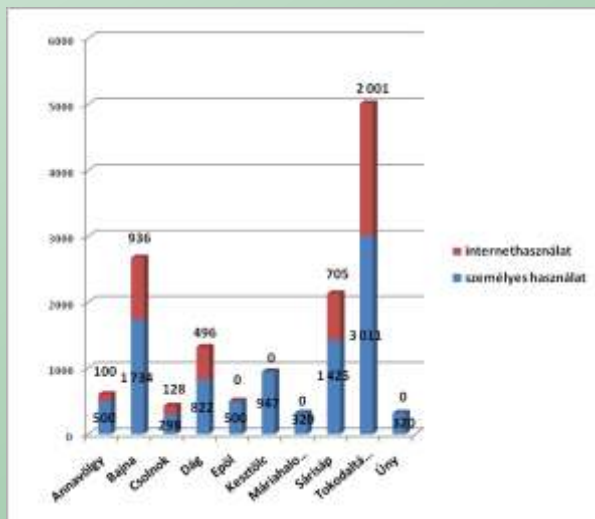
Csolnokon és Úny községben viszont szinte kizárólag a kölcsönzés miatt járnak a könyvtárba a tagok, ahogy Annayölgy és Máriahalom esetében is.

Kiegyenlített az arány a helyben használt és az otthonra kölcsönzött dokumentumok száma között Bajna és Dág könyvtárainban.

Személyes használat alakulása, ebből internethasználat (alkalom) 2010

A dorogi kistérség könyvtáraiban elsősorban a hagyományos szolgáltatásokat (helyben kölcsönzés, kölcsönzés, információs szolgáltatás, fénymásolás) veszik igénybe az olvasók. Mindössze négy könyvtár adatai mutatnak jelentősebb internet-használatot. Közülük a tokodaltárói könyvtárat személyesen felkereső olvasók a könyvtárhelyet kétharmadában interneteztek. A személyes könyvtárhelyet közel felében interneteztek a bajnai és a sárissápi olvasók, és ehhez majdnem hasonló az arány Csolnok és Dág könyvtára esetében is.

Munkaiügyi létszámadatak

A dorogi kistérség községi könyvtárai közül 2010-ben egyedül Tokodaltárón dolgozott teljes munkaidőben felsőfokú végzettségű könyvtáros. 7 könyvtárban a felsőfokú végzettséggel rendelkező

munkatársak részükben látták el feladataikat (Bajna, Csolnok, Epöl, Kesztyöc, Máriahalom, Sárissáp és Tokodaltárón a teljes munkaidő mellett).

4 könyvtárban felsőfokú végzettség nélkül, szakmai munkakörben és részükben dolgoztak a kollégák.

Kistérségi ellátás

Végül tekintsük át a kistérségi ellátás adatait!

Dág község önkormányzata teljes egészében a kistérségi normatívából tartotta fenn könyvtárát tavaly.

A kistérség többi 9 könyvtárában részint önkormányzati költségvetésből, részint normatívából működött a könyvtár.

A kistérségnek nyújtott normatív támogatásból dokumentum-beszerzésre átlagosan 10,71% jutott. Személyi kiadásra 50,2%-a, informatikai eszközök vásárlására, épületfenntartásra 33,4%-a, és minden egyéb kiadásra 5,4%-a fordított átlagosan.

Fentiekben csak néhány adatot foglaltam össze - a teljesség igénye nélkül - a dorogi kistérség könyvtárainak 2010. évi tevékenységéről. Remélem azonban, hogy ezzel is hozzájárulhattam e 10 kiskönyvtár megismertetéséhez.

A KeMLIB soron következő számában a fiatal esztergomi kistérség könyvtárainak elemzésére vállalkozom a statisztikai adatlapok anyagából.

Feketsné Kisvarga Anita (JAMK Tatabánya)